

Östergarn ~ Gammelgarns
Hembygdsförening

MEDLEMSBREV DECEMBER 2022

**GOD JUL
GOTT NYTT ÅR**

Gissa när det dracks en oskaplig massa kaffe och mumsades oräkneliga kakor, bullar och tårtor...

TRÅNGT OM SALIGHETEN PÅ ADVENTSKAFFET

Efter pandemin kände vi att det var det dags att återuppta traditionen med adventskaffe i vår fina hembygdsgård. Så lördagen den 10 december dukade Museigruppen och upp finporslinet i salen och i Tore-rummet. Sedan bjöd Festkommittén på sju sorters kakor, lussebullar, pepparkakor och inte minst mängder av överdådiga tårtor. Dessutom arrangerade vi ett lotteri med extra fina priser där det första var en vacker etsning av David Ahlqvist.

Uppslutningen var fantastisk. Närmare 100 nya och gamla medlemmar lät sig väl smaka och njöt av umgänget. Att det dessutom var ett helt fantastiskt väder gjorde inte saken sämre. Hela Östergårnslandet såg ut som ett enda stort julkort. Det här måste vi verkligen göra om!

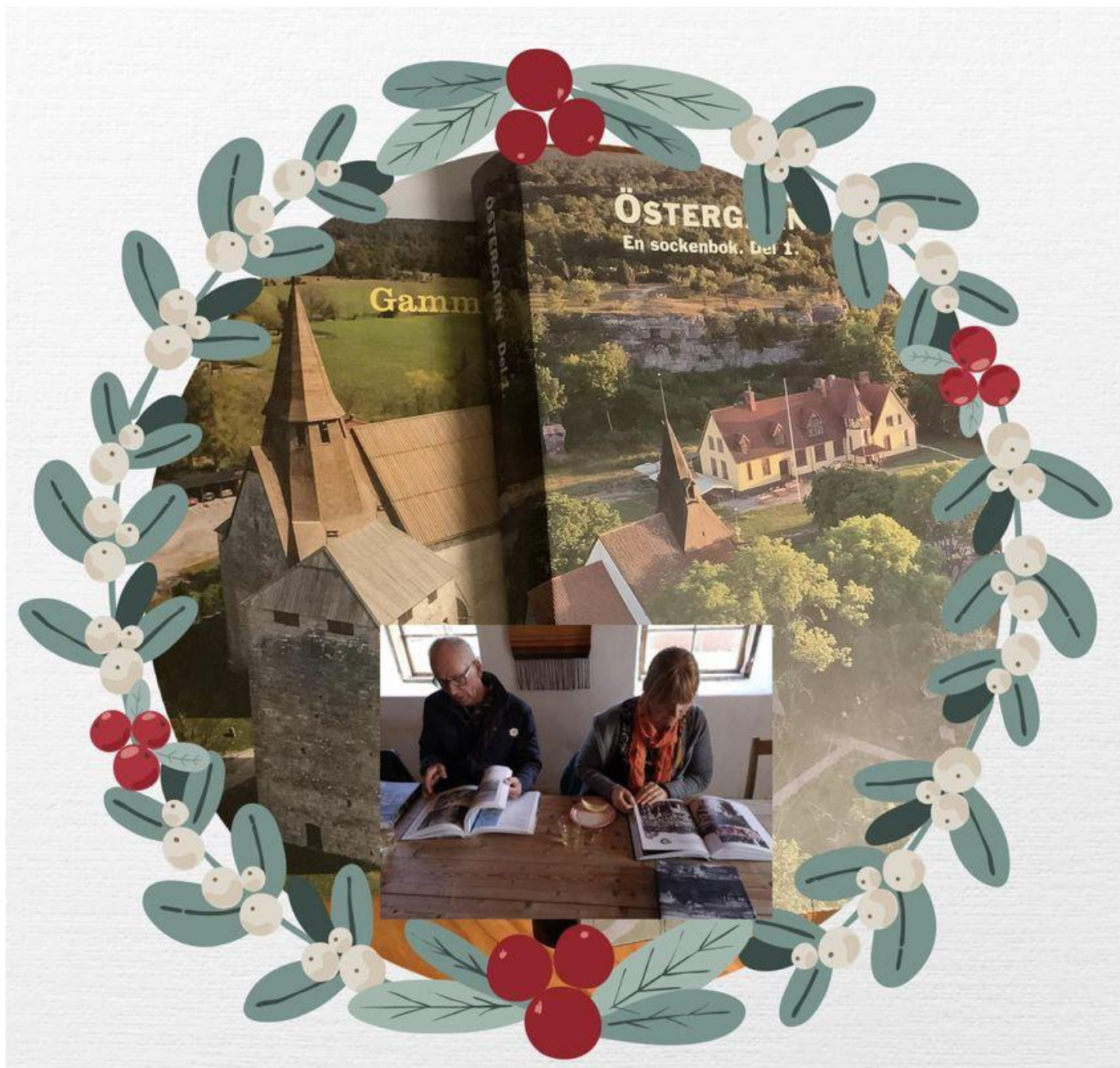

EN SKITKUL INVIGNING

Det har pågått en rad intensiva byggprojekt uppe på Rodarve de senaste åren. Först ordnade vi energiförsörjningen genom en solcellsanläggning och i dess kölvatten har vi moderniserat elinstallationerna (för att förhindra tråkigheter). Sedan blev det ett nytt golv och en ny trappa upp till loftet i ladugården för att ge plats åt det fina muséet. Därefter byggde vi ett nytt litet badrum i råvinden intill lägenheten på övervåningen i huvudbyggnaden så att våra hyresgäster kan få lite mer privatliv.

Till slut kom vi till målet; en alldeles strålande fin och handikappanpassad gästtoalett för alla våra besökare, inte minst till muséet. I början av december firade vi detta med ett rejält invigningskalas.

Först att spola var Rolf Karlsson som varit primus motor i allt detta.

ÅRETS JULKLAPP

Ingen behöver väl tveka över vad som passar bäst under granen i år. Östergarns sockenbok har verkligen blivit en succé. I skrivande stund har vi sålt över 500 sockenböcker (dvs 500 par = 1.000 böcker = en massa kilo). Det innebär att vi dragit in produktionskostnaderna, precis som vi redan gjort för Gammelnsockenböckerna. Det är naturligtvis glädjande, men ännu roligare är det mottagande böckerna fått, inte minst på kultursidorna i lokalpressen.

Så än en gång tack, Christer Jonson och Bengt Klingvall, för att ni rodde det här projektet i hamn. Och lycka till med er nästa sockenrelaterade bok (som än så länge är lite halvhemlig).

TACK HAUGSTAINARNA, TACK UKRAINARNA

Ibland kan en rubrik låta krångligare än vad den egentligen är. Så här ligger det till.

Gänget i den dagliga verksamheten i Regionens regi uppe på Haugstains gård har ju hjälpt oss helt fantastiskt med att snickra nya skyltar i det vackra Delias Änge (eller Haugstains strandänge som det också heter). Så vi ville tacka dem med ett riktigt gofika uppe på Rodarve.

Då ryckte våra ukrainska vänner ut en dag i november och bakade, bland annat, den här fantastiska tårtan.

Det blev en toppenestermiddag tyckte alla. Jättetack allihop!

ÄNNU MER BÅT

Tro det eller ej, men nu har vi ännu en båt i samlingarna. En flatäske (vilket i och för sig kan låta lite suspekt) men det här är en alldeles fantastiskt fin liten båt för kustnära fiske (om jag förstår det hela rätt). I nuvarande skick ser hon mest ut som en död flundra, men när vi väl fått av det misspyrdande plastskiktet kommer hon bli en skönhet. Lovar bland andra Bengt Nilsson.

Fyren på Östergarnsholm. 2020 upptäcktes att inredningen var svårt angripen av aggressiv hussvamp. Nästa år ska saneringen vara klar. FOTO: SUSANNE HALLANDER

Kunglig fond ger stöd när fyren restaureras

ÖSTERGARN

Den aggressiva hussvampen är bekämpad. Med hjälp av kungahuset är den mer än 200 år gamla fyren på Östergarnsholm på väg att återställas.

– Det var Karl XIII som med en kunglig order 1816 bestämde att fyren på Östergarnsholm skulle byggas, så det är trevligt att kungahuset vill uppmärksamma det arbete vi har lagt ner, säger Jan Åberg som är ordförande i Östergarn-Gammelgarns hembygdsförening som äger fyren.

Fyren stod färdig 1818. Hembygdsföreningen hann

hålla 200-årsfirande innan man 2020 upptäckte att den gamla byggnaden var angripen av aggressiv hussvamp.

– 2020 ägnade vi all tid åt att bromsa angreppen, samtidigt som vi genomförde undersökningar och tog prover. Förra sommaren tog vi bort svampens moderkropp. Den var enormt stor, en kubik, berättar Jan Åberg.

Panel och övrig inredning i trä högst upp i fyren var illa skadad. Allt revs ut och brändes på Östergarnsholm. Även skyddskläderna som använts destruerades. Allt måste göras med stor försiktighet, eftersom fyren är byggd inom en fornborg.

Inredningen längre ner i fyren var också skadad, men inte lika svårt. För att förhindra nya angrepp värmdes alla stenytor med gasol och behandlades med medel mot mögel och svamp.

Först trodde man att ett läckande tak orsakat svampangreppet, men det har visat sig att klimatet ute på holmen skapar kondens i fyren. Det har påverkat återuppbyggnaden.

– Nu blir det ingen ny panel på väggarna, utan puts, säger Jan Åberg och berättar att merparten av arbetet blev klart i somras.

Fyren släcktes 1919. Den

förklarades som byggnadsminne 1994, vilket underlättat.

– Vi har fått bra hjälp av Tor Sundberg vid länsstyrelsen, och Boman restaurering har hjälpt oss med besiktning och dokumentation, berättar Jan Åberg.

Dessutom stöttar Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur arbetet. I december beslutade fonden att anslå 150 000 kronor.

Men det behövs mer pengar. Nu ansöker hembygdsföreningen om stöd hos länsstyrelsen för de insatser som återstår.

– Vi ska slutputsas de nya

ytorna på insidan, och träarbetena ska strykas med linoljefärg en gång till. Jag hoppas att vi kan vara klara så att vi kan visa upp fyren till fyrdagen i slutet av augusti nästa år, säger Jan Åberg men lämnar en brasklapp:

– Det största problemet under renoveringen har varit vädret. I år har det blåst sedan den 1 augusti, och det var varit svårt med transporterna till och från ön. Blåste gjorde det även när fyren fylle 200 år. Då kunde vi inte få ut några besökare till Östergarnsholm.

Per Leino

per.leino@gottlandsallehanda.se

FYRFÄRDIGT FÖR I ÅR

Intresset för våra tre fyrar på Östergarnsholm är minst sagt stort. Nu senast skrev Per Leino en trevlig artikel i Gotlands Allehanda den 3 december. Där berättar han om våra vedermödor med att sanera och restaurera den stora gamla fyren. Han redogör också för hur kung Gustav Adolfs kulturfond är med och delfinansierar det omfattande projektet. Nu är vi nästan i mål, återstår gör bara lite arbeten med yttskikt nästa år. Men framförallt har de tre första årens arbeten nu avslutats, godkänts och (inte minst viktigt för föreningen) fått full kostnadstäckning.

För övrigt kan det vara intressant att veta att den lilla vita AGA-fyren, Östergarn Västra som den egentligen heter, håller vi i drift på uppdrag av Sjöfartsverket, varje dag året runt. Mats Hanson håller koll på glödlampor, destvatten, rostangrepp och inte minst ett trilskande hänslås. Hårt jobb att vara fyrvaktare...

SNART DAGS FÖR ÅRSMÖTE

Nu har vi spikat tid och plats för nästa årsmöte. Alla medlemmar välkomnas till Gammelgarns bygdegård, söndagen 12 mars kl 14.00.

Förutom sedvanliga förhandlingar och sedvanligt gofika kan vi utlova en alldeles osedvanlig överraskning. Men den kan jag ju inte avslöja redan nu...

HURRA, I ÅR BLEV VI REKORDMÅNGA!

Aldrig tidigare har Östergarn-Gammelgarns Hembygdsförening haft så många medlemmar. 437 betalande. Det är verkligen jättekul. Inte minst i tider när ideella föreningar brukar tappa medlemmar. Jag hoppas därför att vi får tillfälle att träffas, allihop, under våra tillställningar det kommande året. Och som jag skrivit tidigare; vi ser gärna att ännu fler engagerar sig i det löpande arbetet i kommittéerna. Nu önskar jag alla oss 437 en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År.

Jan Åberg, ordförande